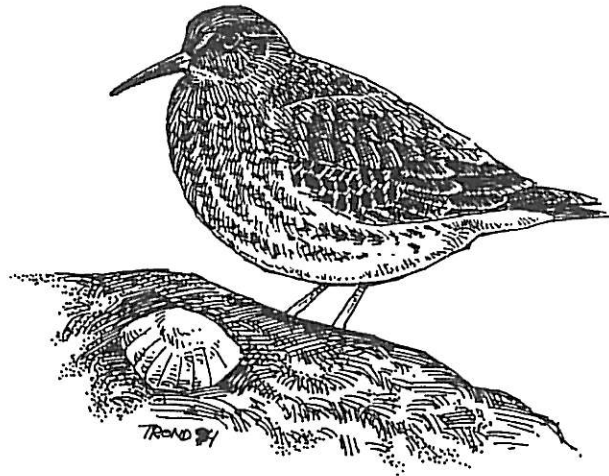

Fjæreplytt *Calidris maritima*

Global utbredelse

Fjæreplytten hekker fra vestlige deler av høyarktisk Canada og østover på Grønland, Island, Svalbard, nordlige deler av Skandinavia og øst til Taimyr-halvøya i Sibir. I Europa er den islandske bestanden den mest tallrike.

Norsk utbredelse og habitatvalg

Fjæreplytten hekker i fjellstrøkene i Sør-Norge, mens den i Nord-Norge enkelte steder også hekker langs kysten, særlig i de østligste delene av Finnmark. Kystfunn fra Sør-Norge som er tolket som hekking (se Atlas-kartet) dreier seg gjerne om observasjoner av unger med dun på hodet. Disse trenger imidlertid ikke ha hekket på stedet ettersom det bl.a. fra Smøla og Giske er kjent at voksne fjæreplytter trekker sammen med ungene ut til kysten straks etter at ungene er flygedyktige. En observasjon av 1 ad. og 3 unger på Munkholmen, Sør-Trøndelag 6.8.1978 (Bangjord 1993) antas også å ha en slik forklaring.

I Sør-Norge er det de siste tiårene dokumentert en rekke nye hekkelokaliteter i sørlige og vestlige fjelltrakter (Kålås & Byrkjedal 1981). Disse områdene kan ha en jevnere utbredelse av arten enn Atlas-kartet gir inntrykk av. Også i mange av de øvrige fjellområdene våre har fjæreplytten trolig en mer sammenhengende utbredelse enn kartet gir inntrykk av. Fjæreplytten er den vanligste vaderarten på Svalbard.

Som hekkehabitat foretrekker fjæreplytten flate områder med kortvokst vegetasjon. Reiret plasseres ofte på tidlig snøbare rygger der krekling er dominerende vegetasjon eller også i områder med usammenhengende vegetasjonsdekke.

Fjæreplytten er den av vadefuglene våre som hekker høyest til fjells, og kan finnes hekkende helt oppe i høyalpine områder. I fjellet finner vi den imidlertid mest tallrikt i den mellomalpine sonen. Selv i gode fjæreplytthabitater er tetthetene relativt lave (1-2 par/km²).

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

Den norske hekkebestanden er beregnet til omkring 15.000 par, og dette utgjør omkring 20% av den europeiske bestanden (Piersma 1986, Byrkjedal & Kålås 1991), men se også Tabell 1. Anslagsvis halvparten av den norske bestanden hekker fra Nordland og nordover. Bestanden på Svalbard er anslått til å være mellom 2000 og 4000 par (Kålås & Byrkjedal 1979). Det foreligger ingen informasjon som tyder på bestandsendringer. Nye hekkeplasser i vestlige fjellstrøk er mest trolig et resultat av økt ornitologisk feltaktivitet i disse områdene.

Hekkebiologi

Fjæreplytten har et tradisjonelt monogamt parforhold. Fuglene har stor stedtrohet til hekkeplassene sine og på den måten kan parforhold vare over flere år. Hannene er territorielle og markerer territoriet sitt ved fluktpill.

Eggene ruges både av hannen og hunnen, mens hunnene ofte forlater kullet før ungene er flygedyktige. Hannen får da eneansvar for pass av unger. Eggleggingen starter oftest mot slutten av mai og kan fortsette ut til slutten av juni. Rugende fugler trykker svært hardt på reiret. Dette medfører at det er svært vanskelig å finne reirene og dermed også vanskelig å dokumentere hekking når undersøkelser utføres i juni måned. Fugler med unger varsler derimot sterkt gjerne på over 100 meters avstand, og er lettere å oppdage. Eggene ruges i vel 20 dager og ungene er flygedyktige når de er om lag 25 dager gamle.

Trekkforhold

Fjæreplytten forlater hekkeområdene i august, og ringmerking av hekkefugler fra sørlige deler av Norge tyder på at disse overvintrer i Storbritannia. Fjæreplytten er imidlertid en av de få vadefuglartene som overvintrer regelmessig og tallrikt i Norge. Vi finner den vinterstid langs hele norskekysten, der den ofte søker næring på stein- og klippestrand. Trolig er det både russiske fugler og hekkefugler fra Svalbard og nordlige deler av fastlands-Norge som overvintrer hos oss.

John Atle Kålås

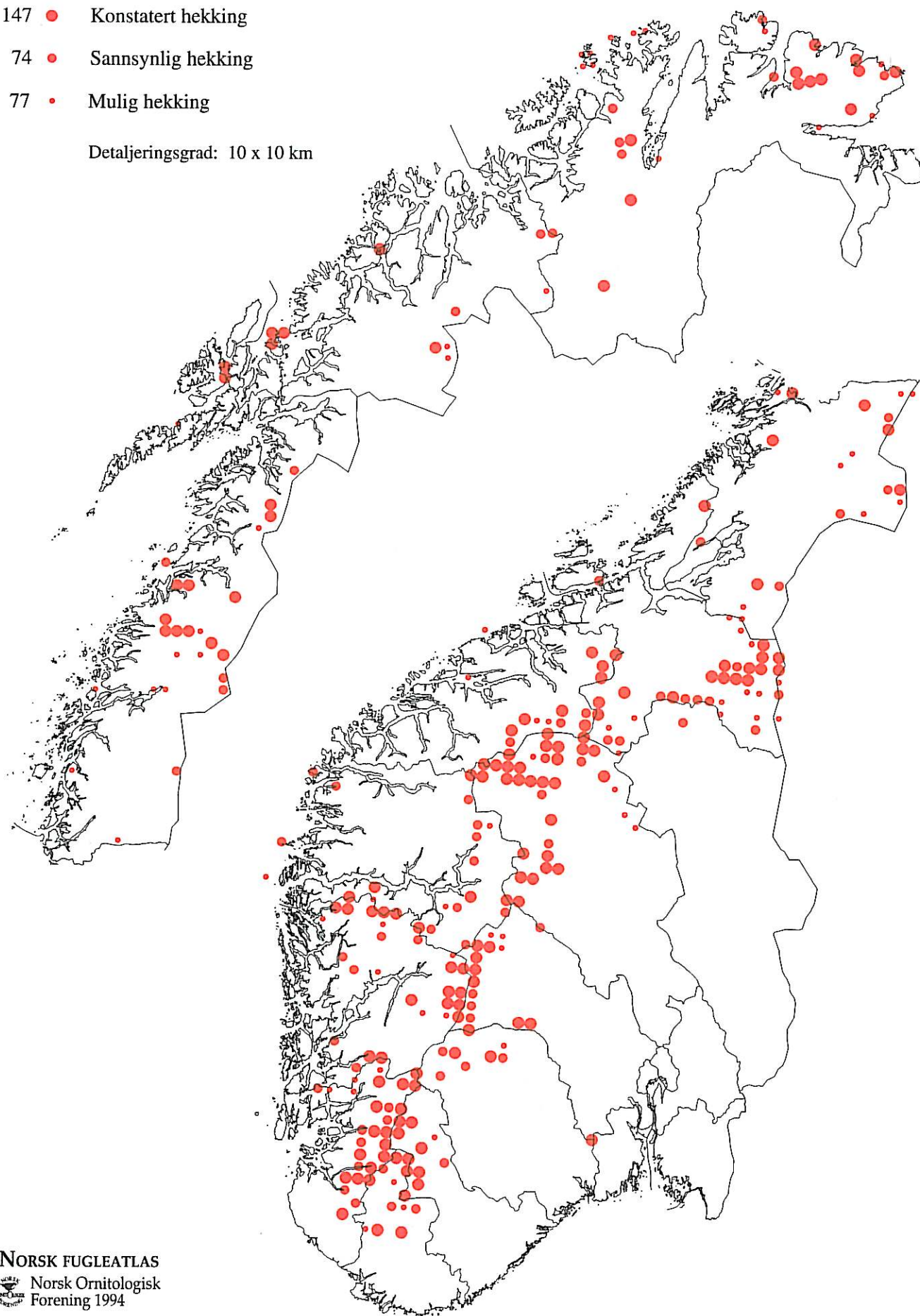
Fjæreplytt *Calidris maritima*

147 ● Konstatert hekking

74 ● Sannsynlig hekking

77 ● Mulig hekking

Detaljeringsgrad: 10 x 10 km

NORSK FUGLEATLAS

Norsk Ornitologisk
Forening 1994